Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Lausunto

11.10.2022

VN/17/2022
VN/17/2022-TEM-106

Eduskunta

Ympäristövaliokunta

Viite: Ympäristövaliokunta keskiviikko 12.10.2022 klo 09.30 / U 72/2022 vp

ASIANTUNTIJALAUSUNTO - U 72/2022 VP- VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE KOMISSION EHDOTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI RAKENNUSTUOTTEIDEN KAUPAN PITÄMISTÄ KOSKEVIEN EHTOJEN YHDENMUKAISTAMISESTA, ASETUKSEN (EU) 2019/1020 MUUTTAMISESTA JA ASETUKSEN (EU) N:O 305/2011 KUMOAMISESTA (RAKENNUSTUOTEASETUS)

Yleistä

Komission ehdotuksella on tarkoitus uudistaa EU:n rakennustuotesääntelyä. Ehdotus annettaisiin asetuksena, jolloin se olisi kaikilta osin velvoittava ja tulisi sovellettavaksi sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. Samalla kumottaisiin tällä hetkellä voimassa oleva rakennustuoteasetus. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä, että rakennustuoteasetusta uudistetaan. Työ- ja elinkeinoministeriöllä on useita liittymäpintoja asetusehdotukseen muun muassa sisämarkkinoiden toimivuuden, EU-tuotesääntelyn, markkinavalvonnan, akkreditoinnin, standardisoinnin sekä ekosuunnittelun osalta. U-kirjelmän valmistelussa on tehty yhteistyötä ministeriöiden kesken.

Työ- ja elinkeinoministeriö lausuu seuraavia näkökohtia:

Asetusehdotuksen suhde EU:n markkinavalvonta-asetukseen ja muuhun sääntelyyn

Rakennustuotteisiin sovellettaisiin jatkossakin EU:n markkinavalvonta-asetusta (EU) 2019/1020. EU:n markkinavalvonta-asetus on ollut suoraan sovellettavaa oikeutta jäsenvaltioissa 16.7.2021 lukien ja sen soveltamisalaan kuuluu yli 70 tuotesektoria mukaan lukien nykyinen EU:n rakennustuoteasetus. Uudessa rakennustuoteasetusehdotuksessa on nykyistä rakennustuoteasetusta (305/2011) tarkemmat määräykset markkinavalvonnasta ja siihen liittyvistä asioista. Sääntelyn tavoitteena olisi muun muassa tehostaa valvontaa nykyisestä. Markkinavalvonta-asetuksen yleistä täytäntöönpanoa Suomessa koordinoiva työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä huolehtia, että säädösten suhde olisi selkeä ja rakennustuoteasetuksessa säädettäisiin vain sellaisista markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksista, jotka ovat tarpeellisia rakennustuotesektorin erityispiirteistä johtuen. Ehdotetussa asetuksessa tulisikin säätää markkinavalvonnasta ainoastaan siltä osin, kuin halutaan poiketa markkinavalvonta-asetuksesta. Ehdotuksessa pitäisi

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Työ- ja elinkeinoministeriö PL 32 00023 Valtioneuvosto	 Aleksanterinkatu 4 Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001	 09 1606 2160 +358 9 1606 2160	 kirjaamo.tem@gov.fi www.tem.fi

ottaa huomioon päällekkäisyydet EU:n markkinavalvonta-asetuksen kanssa. Lisäksi olisi tärkeää varmistaa määritelmien yhdenmukaisuus säädösten välillä.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että asetuksen suorasta sovellettavuudesta huolimatta eräistä esimerkiksi viranomaisten toimivaltuuksia koskevista asioista saattaa olla tarpeen säätää kansallisessa laissa. Nyt ehdotetun sääntelyn tuomien säädösmuutostarpeiden myötä kansallisessa täytäntöönpanoratkaisuissa olisi tarkoituksenmukaista arvioida ja yhdenmukaistaa sääntelyä horisontaalista eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia (1137/2016) nk. markkinavalvontalakia hyödyntäen lisäämällä rakennustuotteet lain soveltamisalaan. Markkinavalvontalain soveltamisala on laaja ja kattaa suurta osaa markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalan tuotesääntelyä. Sääntelyn yhdenmukaistamisen voidaan arvioida olevan lähtökohtaisesti kaikkien toimijoiden kannalta edullista.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää myös tarpeellisena huolehtia, ettei päällekkäisyyksiä muun sääntelyn kanssa synny. Erityisesti on huolehdittava tällä hetkellä neuvoston käsittelyssä olevan komission ehdotuksen uudeksi kestävien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista annettavaksi asetukseksi ja rakennustuoteasetuksen keskinäisestä johdonmukaisuudesta. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää ylipäätään sääntelyn selkeyttä ensiarvoisen tärkeänä.

Lisäksi rakennustuoteasetusehdotuksesta yrityksille aiheutuvaan sääntelytaakkaan on syytä kiinnittää huomiota.

Delegoidut säädökset

Asetusehdotuksessa komissiolle siirrettäisiin merkittävästi säädösvaltaa ja toimivaltuuksia. Esimerkiksi komissiolle annettaisiin valta säätää markkinavalvontaviranomaisten suorittamien tarkastusten vähimmäismäärästä sekä rakennustuotteista vastaavien markkinavalvontaviranomaisten käytössä olevien henkilöresurssien vähimmäismäärästä. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä, että jäsenvaltioille jätetään tarpeeksi liikkumavaraa markkinavalvonnan järjestämisessä käytännössä. Ministeriö viittaa valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan mm. ehdotukseen sisältyvien siirrettyä säädösvaltaa, täytäntöönpanosäädöksiä ja komiteamenettelyä koskevien säännösten osalta on syytä varmistua, että ne sopivat käyttötarkoitukseensa ehdotetuissa muodoissaan.

Viranomaisvaikutukset - Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tulosohjaus

Työ- ja elinkeinoministeriölle kuuluu Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin tulosohjaus. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtäväkenttä on laaja ja Tukesin tehtäviin kuuluu muun muassa rakennustuotteiden markkinavalvontatehtävät maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisesti. Tukes hoitaa lisäksi rakennusyhteyspisteen tehtäviä, joita ehdotuksessa tarkennettaisiin. Lisäksi säädettäisiin mm. rakennusyhteyspisteen yhteistyöstä vastavuoroisesta tunnustamisesta annetun asetuksen (EU) 2019/515 mukaisten tuoteyhteyspisteen kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan tämä on Suomen kannalta kannatettavaa, koska molemmat yhteyspisteet toimivat jo Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesissa.

Rakennustuoteasetuksen laajeneminen tarkoittaisi käytännössä markkinavalvonnan tehtävien ja EU-tason säädösvalmisteluvastuiden lisääntymistä. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä, että markkinavalvontaan ja muuhun kansalliseen viranomaistoimintaan tulee varmistaa riittävät resurssit.

Tulosohjauksen näkökulmasta ministeriö on johdonmukaisesti katsonut, että Tukesin tehokkaan toiminnan varmistaminen edellyttää sitä, että annettaessa virastolle uusia tehtäviä tai laajennettaessa nykyisiä tehtäviä EU-tasolta tulevista tai kansallisista syistä, virastolle osoitetaan myös näitä tehtäviä vastaavat lisäresurssit. Jatkossa riittävästä resursoinnista huolehtiminen on välttämätöntä myös koska Tukesin toimiala on laaja ja jakautuu myös valtioneuvostossa usean ministeriön toimialalle.

Standardisointi

Työ- ja elinkeinoministeriölle kuuluu kansallisesti standardisointiin liittyvät yleiset koordinointitehtävät. Valtioneuvoston kantaan viitaten työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että tällaisia teknisiä eritelmiä koskevaan sääntelyyn on tarpeen kiinnittää huomiota. Sääntelyn tulee olla tarkkarajaista ja selkeää suhteessa harmonisoituihin standardeihin ja niitä koskevaan sääntelyyn. Lisäksi eri osapuolten valtuuksien ja vastuiden tulee olla selkeitä. Horisontaalinen lähestymistapa teknisiä eritelmiä koskevaan sääntelyyn on kannatettavaa, jotta menettelyt eivät eroaisi toisistaan eri tuotesektoreilla. Valtioneuvoston E-selvityksessä E 28/2022

vp myös todetaan, että Suomi pitää tärkeänä, että harmonisoituja standardeja hyödynnetään EU-lainsäädännön vaatimusten tukena jatkossakin ensisijaisesti suhteessa komission laatimiin teknisiin tai yhteisiin eritelmiin. Silloin kun teknisiä ja yhteisiä eritelmiä poikkeuksellisesti käytetään, tulee varmistaa sidosryhmien mahdollisuudet osallistua niiden laadintaprosessiin.

hallitusneuvos Pauliina Kanerva

Jakelu Ympäristövaliokunta, eduskunta